

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

Факультет «Управління залізничним транспортом»

Кафедра «Філософії та історії науки і техніки»

Затверджую

Декан факультету УЗТ

О.Г. Стрелко _____

Протокол № __ від _____ 2022 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Доктор історичних наук, професор ГАМАЛІЯ Віра Миколаївна
E-mail	vgamaliia@gmail.com
Навчальна дисципліна	Конфліктологія та теорія переговорів
Офіційна назва освітньої програми	Транспортні технології (на залізничному транспорті)
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Галузь знань	27«Транспорт»
Спеціальність	275 «Транспортні технології (на залізничному транспорті)»
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	Цикл дисциплін професійної підготовки, вибіркова
Мета вивчення дисципліни	Викладання курсу «Конфліктологія та теорія переговорів» має на меті ознайомити студентів з видами та причинами виникнення конфліктних ситуацій, методами їх запобігання і вирішення, алгоритмом проведення ділових переговорів, у тому числі із

	зарубіжними партнерами, культурою та етикою міжособистісних стосунків.
Загальні компетентності	<p>ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.</p> <p>ЗК-3. Здатність спілкуватися державною мовою якусно, так і письмово.</p> <p>ЗК-4. Здатність спілкуватися іноземною мовою.</p> <p>ЗК-5. Навики використання інформаційних і комунікаційних технологій.</p> <p>ЗК-7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).</p> <p>ЗК-9. Навики здійснення безпечної діяльності.</p> <p>ЗК-11. Здатність працювати автономно та в команді.</p>
Спеціальні (фахові) компетентності	<p>СК-4. Здатність організовувати та управляти перевезенням пасажирів та багажу (за видами транспорту).</p> <p>СК-9. Здатність оцінювати експлуатаційні, техніко-економічні, технологічні, правові, соціальні, та екологічні складові організації перевезень.</p> <p>СК-13. Здатність оцінювати плани та пропозиції щодо організації та технології перевезень, складені іншими суб'єктами, та вносити необхідні зміни виходячи з техніко-експлуатаційних параметрів та принципів функціонування об'єктів та пристроїв транспортної інфраструктури, транспортних засобів (суден).</p> <p>СК-16. Здатність врахувати людський фактор в транспортних технологіях.</p> <p>СК-18. Здатність до управління пасажирськими перевезеннями за видами транспорту.</p>

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

Модуль 1

Наука про конфлікти: характеристика та сучасні концепції розвитку

Тема 1. Конфліктологія як наука.

План теми:

1. Поняття та особливості конфліктології.
2. Предмет, об'єкт та функції конфліктології.
3. Методи вивчення конфліктів.

Визначаються предмет «конфліктології», об'єкт та завдання курсу «Конфліктологія та теорія переговорів». Розглядаються методологічна основа курсу, його періодизація і структура. Характеризуються основні поняття та категорії. Наводиться історіографія до курсу. Аналізуються головні методи вивчення конфліктних ситуацій.

Література: 1, 3, 4, 6, 9.

Ключові слова: завдання курсу, методологія, історіографія, предмет та об'єкт, періодизація.

Тема 2. Історія становлення та розвитку конфліктології.

План теми:

1. Наука про конфлікти у Стародавньому світі та античному суспільстві.
2. Дослідження конфліктів у період Середньовіччя.

3. Сучасні теорії конфліктології.
4. Розвиток науки про конфлікти в Україні.

Характеризуються знання про природу конфліктів у давньому світі та античному суспільстві. Розглядаються конфліктні ситуації в дослідженнях періоду середньовіччя та Нового часу. Наводяться сучасні теорії конфліктології. Аналізується розвиток конфліктології в Україні. Порівнюються основні методологічні підходи вітчизняної й західної конфліктології. Описуються новітні тенденції конфліктологічних досліджень.

Література: 2, 6, 7, 8, 13.

Ключові слова: історія конфліктології, методологічні підходи, історичний період, сучасні теорії.

Тема 3. Конфлікт як соціальне явище.

План теми:

1. Зміст поняття «конфлікт», форми та рівні прояву конфлікту.
2. Причини конфліктів та умови їх виникнення.
3. Структура та динаміка конфліктних ситуацій.

Характеризуються поняття «конфлікт» та «соціальний конфлікт». Наводяться характерні ознаки конфлікту, форми та рівні його прояву. Розглядаються причини та умови виникнення конфліктів (класифікації М. Дойча та В. Лінкольна). Аналізуються гострота, етапи протікання та тривалість конфліктних ситуацій. Надається оцінка наслідків соціального конфлікту, зокрема, у транспортній галузі.

Література: 1, 4, 5, 8, 10.

Ключові слова: динаміка, причини виникнення конфліктів, соціальний конфлікт, етапи протікання.

Тема 4. Типологія сучасних конфліктів.

План теми:

1. Загальна характеристика типології конфліктів.
2. Економічні конфлікти: поняття, ознаки та типи.
3. Поняття та основні підходи до вивчення міжнародних конфліктів.

Наводяться соціально-психологічні фактори виникнення конфлікту. Надається характеристика та типологія поведінки в конфлікті (концепція Томаса-Кілменна). Розглядаються соціально-статусні розбіжності поведінки в конфліктах. Характеризуються учасники конфлікту за соціальним складом. Аналізуються конфлікти у системі управління (вертикальні, горизонтальні). Вивчаються основні підходи до розуміння причин економічних та міжнародних конфліктів в сучасному суспільстві.

Література: 3, 6, 8, 12, 13.

Ключові слова: фактори конфлікту, економічні конфлікти, міжнародні конфлікти, типологія поведінки.

Модуль 2

Переговори як засіб вирішення конфліктів

Тема 5. Методи розв'язання конфліктних ситуацій.

План теми:

1. Засоби аналізу та експертиза конфлікту.
2. Технології запобігання конфліктам.
3. Принципи управління конфліктами.

Розглядаються основні підходи відносно досліджень міжгрупової взаємодії та специфіка структури міжгрупового конфлікту. Аналізуються чинники виникнення конфліктів в організаціях та методи їх запобігання. Визначаються поняття та основні

підходи до вивчення міжнародних конфліктів, їх типологія. Надається характеристика сучасним «гібридним війнам». Описуються шляхи врегулювання міжнародних конфліктів.

Література: 1, 5, 6, 10, 11.

Ключові слова: аналіз конфлікту, міжгрупова взаємодія, гібридна війна, врегулювання конфліктів.

Тема 6. Переговорний процес та його основні характеристики.

План теми:

1. Сутність, функції та види переговорів.
2. Стратегія і тактика ведення переговорів.
3. Специфіка перемовного процесу на транспорті.

Аналізується соціальна природа феномену переговорів. Наводяться етапи становлення інституту переговорів. Розглядаються основні аспекти та моральні принципи ведення переговорів. Описуються основні підходи до дослідження переговорів: теорія мистецтва дипломатичних переговорів Г. Моргентау; теорія переговорів К. Райта «залізний кулак в оксамитовій рукавичці»; погляди на переговорний процес Р. Фішера та У. Юрі. Характеризуються особливості перемовин у транспортній сфері.

Література: 1, 5, 6, 10, 17, 20.

Ключові слова: переговорний процес, дипломатія, теорія переговорів, принципи ведення переговорів.

Тема 7. Посередництво в конфліктах.

План теми:

1. Поняття посередництва в конфлікті.
2. Принципи, процедура та етапи медіації.
3. Роль «третьої сторони» у врегулюванні міжнародних конфліктів.

Розглядаються види і функції переговорів, поняття суб'єктів і предметів переговорів. Аналізуються позиції і пропозиції у переговорах. Наводяться поняття типів, прийомів переговорів, їх проведення та результату. Характеризується специфіка переговорного процесу у міжнародних відносинах та роль посередництва при його проведенні. Описуються особливості врегулювання конфліктів між державами.

Література: 5, 7, 10, 11, 16, 26.

Ключові слова: медіація, переговорні позиції, засоби ведення переговорів, третя сторона, врегулювання міжнародних конфліктів.

Тема 8. Демократичні технології врегулювання конфліктів.

План теми:

1. Засоби врегулювання і вирішення конфліктів на державному рівні.
2. Шляхи досягнення консенсусу і консолідації в суспільстві.
3. Застосування наукових підходів розв'язання конфліктних ситуацій у транспортній сфері.

Описуються стратегії поведінки та прийоми конструктивної тактики на переговорах у рамках співпраці. Розглядаються особливості проведення перемовин на державному рівні: обговорення процедури і регламенту переговорів; узгодження порядку денного; визначення спільних інтересів; підготовка пакету пропозицій. Аналізуються психологічні умови і чинники ведення переговорів, а також стратегія і тактика ведення конфронтаційних перемовин. Наводяться критерії успішності переговорів (укладання угоди, психотехнологія завершення переговорів, аналіз результатів).

Література: 7, 10, 11, 15, 19, 25.

Ключові слова: міжнародна співпраця, переговори між державами, регламент, пакет пропозицій, конфронтація.

Індивідуальні завдання

Контрольна робота у письмовій формі.

Мета: закріплення отриманих знань в ході опанування матеріалу курсу «Конфліктологія та ведення переговорів».

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Програмні результати навчання	<p>ПРН-01. Вміння використовувати на практиці методики і методи аналізу конфліктів для дослідження конкретних міжнародних ситуацій.</p> <p>ПРН-02. Аналізувати і давати оцінку конкретним конфліктним ситуаціям у політичному процесі.</p> <p>ПРН-03. Знаходити шляхи й засоби попередження конфліктів.</p> <p>ПРН-04. Використовувати набуті навички контролю та вирішення конфліктів на практиці.</p> <p>ПРН-05. Приймати практичні рішення, щодо оптимального застосування набутих теоретичних знань при виконанні своїх професійних обов'язків.</p> <p>ПРН-06. Обґрунтовувати свою світоглядну та громадянську позицію при аналізі сучасної ситуації з урахуванням знань, отриманих при вивченні курсу.</p> <p>ПРН-07. Дотримуватись етичних норм при використанні методів запобігання та вирішення конфліктів.</p> <p>ПРН-08. Збагачувати власний світогляд шляхом самоосвіти, творчо працювати над поглибленням і вдосконаленням своїх знань.</p> <p>ПРН-09. Обґрунтування доцільності застосування новітніх засобів щодо вирішення конфліктних ситуацій.</p>
-------------------------------	---

ОЦІНЮВАННЯ

Форми поточного та підсумкового контролю	Поточний контроль – 20 балів Проміжний контроль - 40 балів Підсумковий контроль – (<u>залік, виконання контрольної роботи</u>) - 40 балів
КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	
Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамен, залік).	
Підсумкові бали навчальної дисципліни	= Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем) + Кількість балів за підсумковим контролем

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання

			виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, містять помилки, робота з трьома значними помилками.
60-64		E	«Достатньо» - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	«Умовно незадовільно» теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	«Безумовно незадовільно» теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Базова

1. Тихомирова Є. Б. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. – Рівне: Перспектива, 2007. – 389 с.
2. Цюрупа М. В. Основи конфліктології та теорії переговорів: Навчальний посібник. — Київ: Кондор, 2009. – 192 с.
3. Яхно Т. П., Куревіна І. О. Конфліктологія та теорія переговорів. Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2012. – 168 с.
4. Луцишин Г. Конфліктологія та теорія переговорів. Львів: Львівська політехніка, 2015. 200 с.
5. Конфліктологія: Навчальний посібник / За ред. М. П. Гетьманчука. П. П. Ткачука. — Львів: ЛІСВ, 2007. — 326 с.
6. Орлянський В. С. Конфліктологія. Навчальний посібник. — Київ: Центр учбової літератури, 2007. — 160 с.
7. Пірен М. І. Конфліктологія: Підручник. — Київ: МАУП, 2007. — 360 с.

8. Тихомирова Є. Б., Постоловський С. Р. Конфліктологія та теорія переговорів: Підручник. — Суми: ВТД «Університетська книга», 2008. — 240 с.
9. Вашенко І.В., Кляп М.І. Конфліктологія та теорія переговорів: навчальний посібник. К.: Знання, 2013. — 407 с.

Допоміжна

10. Берлач А.І., Кондрюкова В.В. Конфліктологія: навч. посіб. К.: «Університет «Україна», 2007. — 204 с.
11. Босюк К.С. Особливості сучасних міжнародних конфліктів // Наука і молодь. Зб. наук. праць. Гуманітарна серія. — 2012. - №11-12. — С. 103-106.
12. Вашенко І.В., Гиренко С.П. Конфлікти великих соціальних груп: Навч. посіб. Х.: Бурун Книга, 2005. 208 с.
13. Гірник А., Бобро А. Конфлікти: структура, ескалація, залагодження. — К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2003. 172 с.
14. Гірник А.М. Методика конфліктологічної експертизи ситуації у регіоні. Конфліктологічна експертиза: теорія і методика / А. Гірник. — К., 2002. 139 с.
15. Гірник А.М. Основи конфліктології / А. Гірник. — К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. — 222 с.
16. Денисенко І.Д. Сучасна теорія конфлікту: проблеми експлікації, демаркації, класифікації / І.Д. Денисенко // Український соціум. — 2013. №3 (46). С.32-43.
17. Європейські комунікації. Навчальний посібник / Макаренко Є.А., Бебик В.М., Рижков М.М., Ожеван М.А. та ін. — К.: ІМВ, 2007.
18. Жарков Я.М. Інформаційно-психологічна боротьба у воєнній сфері: Навчальний посібник. Київ: Київський університет, 2014. 390 с.
19. Капітоненко М.Г. Міжнародні конфлікти: навч. посіб. К.: Либідь, 2009. 352 с.
20. Конфліктологія: навч. посіб.-практикум / За ред. М.П. Гетьманчука, П.П. Ткачука. Львів: ЛІСВ, 2007. 326 с.
21. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Герасіна, М. П. Требін, В. Д. Воднік та ін. Х.: Право, 2012. 128 с.
22. Миронова О.М. Конфліктологія: навч. посіб. Х.: ХНЕУ, 2011. 167.
23. Мороз Н.В. Місце конфліктів у людському суспільстві. Полтава: Аграр. коледж упр-ня і права, 2013. 62 с.
24. Почепцов Г. Сучасні інформаційні війни. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2015. 497 с.
25. Стрельцов Є.Л. До питання про сутність та види міжнародних конфліктів // Юридичний вісник. - 2014. - № 4 (33). — С. 133-137.
26. Шелест Г. До питання про продуктивність інституту посередництва в процесі мирного врегулювання міжнародних конфліктів // Дослідження світової політики: зб. наук. праць. К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2005. Вип. 30. С. 157-166.

Інформаційні ресурси

1. Організація з безпеки та співробітництва в Європі (Organization for Security and Cooperation in Europe (OSCE)) www.osce.org
2. Організація об'єднаних Націй (United Nations) <http://www.un.org/>
3. Програма розвитку ООН (UNDP) <http://www.undp.org>
4. Рада Європи (Council of Europe) <http://www.coe.int>
5. Спеціалізована установа ООН з питань освіти, науки, культури та комунікацій (UNESCO) <http://www.unesco.org>
6. Центральна Європейська Ініціатива (Central European Initiative) <http://www.ceinet.org>